

41 . Jupa | Comuna: mun. Caransebeș | Județ: Caraș-Severin | Punct: Zidină | Anul: 2008

Anul: 2008

Cod RAN: 51038.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca greacă, Epoca elenistică, Epoca romană timpurie

Tipuri sit: locuire militară

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Civil, Domestic

Autori: Doina Benea, Bogdan Muscalu, Călin Timoc, Simona Vlascici

Instituții: Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea de Vest, Timișoara

Raport

Cercetările arheologice în anul 2008 au fost întreprinse în vicus-ul militar de la Tibiscum, prin continuarea obiectivelor aflate în studiu din anii precedenți. Ele s-au concentrat asupra clădirii XI.

Clădirea XI. Este amplasată în imediata apropiere de clădirea X, la 1,30 m V de aceasta, având orientarea N - S. Cercetările au fost inițiate în anul 2005 la acest edificiu, fiind identificată o construcție care se încadrează în seria aceloră cu fronton îngust și dezvoltată pe adâncimea lotului. Această caracteristică sugerează o casa ridicată pe o parcelă tipică pentru construcțiile din vicii militari. Astfel, în anul 2005, printr-o secțiune orientată aproximativ N-S (20 x 1,50 m), au fost surprinse câteva din elementele importante ale casei. În mare parte, edificiul antic a fost afectat de construcții moderne ale fostului CAP Jupa, caracterizat prin grajduri și alte anexe.

Cercetările din anul 2005 au surprins chiar centrul clădirii cu zidul median al construcției. Ca atare, au fost dezvelite parțial zidurile de incintă de pe latura de est și de S. Săpăturile au permis dezvelirea primelor două spații interioare de pe latura de N în care au apărut o parte din camera casei, de unde a fost recuperat de pe ultimul nivel un bogat material arheologic format din: amfore fragmentare, terra sigillata fragmentară, ceramica uzuală provincială romană și norico-panonică), opaițe mai ales Firmalampen care poartă ștampilă, cum ar fi: FAOR, L.V.V. (prima dată la Tibiscum), SEXTI, OCTAVI, etc., alături de altele neștampilate multe noi, neutilizate. Piesele din fier de uz cotidian sunt cele obișnuite dintr-o casă romană: chei, piroane, zar de ușă, lacăt etc. Monedele încă neprelucrate și restaurate se încadrează în secolele II-III. Au fost găsite pe materialele de construcție și ștampilele de tipul: MID, MA.SY cunoscute atât în castru, cât și în vicus, altele dimpotrivă, sunt inedite, precum MIT.

În anul 2006, s-au trasat alte două casete pentru dezvelirea întregii laturii de est a casei cu dimensiunile: caseta 3: 11 x 4 m; caseta 4: 3,40 x 6 m. Stratigrafic, nu s-a constatat o altă situație față de ceea ce cunoșteam în urma campaniei din 2005, dar s-a putut stabili lungimea exterioară a edificiului pe direcția N-S, de 26,90 m, iar cea interioară 25,50 m, lățimea încăperilor dispuse pe latura de est este de 6 m.

Colțul de NE al clădirii a fost distrus anterior cu ocazia dezvelirii edificiului X. Planimetria între cele două edificii X și XI prezintă o mare asemănare. Distanța dintre ele este de doar 1,30 m. În ambele cazuri se constată prezența unui portic la intrare, apoi a unui spațiu de cca. 10-11 m pe care nu apar urme de construcții sugerând o curte, și abia în jumătatea nordică apar încăperile.

Sub aspect stratigrafic s-a constatat prezența a două faze de lemn și lut, după care a fost ridicată construcția din piatră. Primul nivel de locuire apare la adâncimea de 1,95 m, iar cel de al doilea la 1,72 m. Ambele edificii au fost distruse prin incendii violente. Reconstituirea planurilor acestor edificii nu este posibilă. În cea de a doua fază de lemn nu se constată utilizarea țiglelor.

Cercetările din anii 2007-20081 s-au concentrat pe dezvelirea zonei încăperilor dispuse pe latura de vest.

Printr-o casetă 1 /2007 (6,00x 6,00 m) amplasată în zona de SV edificiului s-a căutat identificarea lăţimii întregii construcţii şi o eventuală intrare în clădire. O serie de amenajări moderne au provocat distrugerii masive în această parte a construcţiei (cum ar fi construirea unui zid pe direcţia N - S de către CAP Jupa, la 1 m spre vest, zidul median al casei antice care a distrus stratigrafia, alături de alte anexe).

La 3,25 m V de zidul median antic a fost identificat pragul intrării în clădire realizat din cărămidă prinsă în mortar cu o lăţime de 1,75 m. cu un bloc median din calcar pentru fixarea porţii.

La nivelul porţii de intrare în clădire, după îndepărtarea stratului de dărâmatură aferent format din ţigle, olane, a fost descoperit la adâncimea de 0,70 m un fragment de cuptor pentru încălzirea metalului, executat din fragmente de cărămidă de 12 x 12 cm tencuit pe din afară, podeaua instalaţiei era din lut ars la roşu. În apropiere, au apărut bucăţele de metal topit, fragmente de creuzete etc. Întregul atelier era aşezat pe o podea din lut bătut, care era întins pe un rând din piatră de râu, ceea ce sugera faptul că spaţiul respectiv acoperit. Cuptorul a apărut la 0,90 m de N de la pragul intrării. El se datează pe baza contextului stratigrafic în secolul al III-lea, spre ultimele decenii ale secolului.

O nouă casetă 2/2007 a fost trasată la N de prima, pentru identificarea spaţiilor locuite din clădire (6,00 x 6,00 m). La 0,70 m de la nivelul actual al solului au fost descoperite în această casetă urmele unui pavaj din cărămidă fixat în mortar. El se păstrează parţial pe una din cărămizi şampila MA.SY. În bună măsură pavajul a fost distrus de zidul modern al CAP.

Săpăturile în acest sector, nu au putut atinge decât adâncimea de 1,20 m, datorită timpului scurt de desfăşurare a lucrărilor. În anul 2007 nu a fost dezvelit colţul de SV al casei. Ca atare, la V de caseta 1/2007 a fost trasată o nouă casetă 1/2008 (4,00 x 8,00 m) pentru delimitarea spaţiului locuit.

În anul 2008, s-a reuşit stabilirea lăţimii celui de al doilea tronson al casei, care avea 8,00 m, cu un zid de incintă pe latura de V de 0,85 m. Clădirea XI avea în astfel 14 m lăţime în interior. S-au continuat, cercetările în primele două casete din anul 2007 ajungându-se la solul viu.

Din punct de vedere stratigrafic s-a confirmat acelaşi context ca şi în anul 2006.

Astfel: 1./ 0-0,25 m apare un strat de humus actual; 2./ 0,25-0,75 m depunere antică formată dintr-un strat de ţigle, olane, ceramică romană sporadică; 3./ 0,75-1,15 m nivel antic caracteristic pentru secolul III, cu o podea de lut ars ; 4. / 0,75-0,95 strat de nivelare din lut; 5./ 0,95- 1,15 m podea de mortar urmate de mai multe straturi de lemn ars; 2,50-2,75 m primul nivel de locuire antică; 2,75-3,00 m un nivel de concreţiuni feroase cu lut de culoare albastruie.

În plus, am menţiona, că în caseta 2 /2007 s-au conturat urmele unei barăci din lemn prin amprenta bănelor cu dimensiunile de 4 x 2,2 5 m, orientată N-S.

Cu ocazia demontării martorului dintre casetele 1 şi 2/ 2007 au fost descoperite la un loc 7 monede de bronz (Antoninus Pius, Faustina Senior, Marcus Aurelius Caesar). Materialul arheologic descoperit în anul 2008 constă din ceramică este extrem de puţin şi fără o semnificaţie anume.

În faţa intrării în clădire amplasată pe latura de S a fost identificat în profil amprenta unui drum antic orientat N - S lat de 6 m cu rigole de 0,60 m lăţime. El apare la adâncimea de 1,15 m şi a fost construit din mai multe straturi de pietriş masiv, piatră de râu şi deasupra cu un strat de nisip.

Importanţa cercetărilor din anul 2008 constă în stabilirea unor noi repere cronologice pentru primei etapă construită din piatră a clădirii pe de o parte, databilă la mijlocul secolului II p.Chr., dar şi prin stabilirea primei fază de lemn clar conturată la adâncimea de 3 m sub forma unei barăci, pe de altă parte. Spre deosebire de anii trecuţi materialul arheologic descoperit este extrem de puţin.

Informaţii suplimentare online

[Raportul 4261 din cronica.cimec.ro](http://raportul4261.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
